

Posudek oponenta disertační práce PhDr. Markéty Zajícové
“Psychologické prediktory vývoje váhy u pacientů po bariatrickém zákroku”
předkládané v roce 2021 na Katedře psychologie FF UK

I. Stručná charakteristika práce

PhDr. Markéta Zajícová se, pod vedením školitelky, PhDr. Tamary Hrachovinové, CSc., ve své doktorské disertační práci zabývá problematikou psychologických vyšetření před bariatrickými operacemi. Konkrétně se věnuje možné prediktivní validitě těchto vyšetření vzhledem úbytku hmotnosti v období po operaci.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Předkládaná práce splňuje kritéria kladená disertační práci. Autorka staví na robustní znalostní základně získané studiem relevantní literatury i na vlastní praxi. Má jasno v metodologickém ukotvení práce a je si vědoma i jejích limitů, s nimiž adekvátně pracuje. Použitá metodika a popisované psychodiagnostické metody jsou relevantní a jejich statistické zpracování adekvátní. Autorka pracuje s množstvím hypotéz, z nichž většinu (nikoli překvapivě) nepotvrzuje.

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

Práce je členěna přehledně. Skládá se z úvodní teoretické části, z praktické části, z příloha a seznamu literatury. Práce má 157 stran, je psána spisovným jazykem, neobsahuje gramatické chyby a autorka správně zachází s překlady cizojazyčných termínů.

Teoretická část pokrývá problematiku skutečně komplexně, zabývá se samotným účelem a významem psychologického vyšetření před bariatrickým zákrokem. Toto vyšetření autorka popisuje, včetně odborných diskusí v literatuře. Dále se autorka zabývá psychopatologickými souvislostmi, pooperačním vývojem.

Design práce spočívá v retrospektivním hodnocení pacientů. Kteří byli vyšetřeni mezi lety 2012 a 2019. Značnou práci muselo dát dohledání potřebné dokumentace. To se z pochopitelných důvodů nepodařilo u všech 186 pacientů.

Dále autorka popisuje použité metody, tedy N-70 (dotazník neurotické symptomatiky, PSSI (Inventář stylů osobnosti a poruch osobnosti), BDI (Beckův Inventář deprese), intelektové zkoušky VMT (Vídeňský maticový test) a OTIS (test slovní pohotovosti), dotazníky BITE a TFEQ. Autorka se též pokusila o analýzu kvalitativních dat získaných během rozhovorů s pacienty.

Co se týká výsledků, jak již bylo řečeno, nikoli překvapivě neprokázaly (na úrovni korelačních analýz) signifikantní prediktory pro úspěšnou a dlouhodobě udržitelnou redukci váhy.

Zde je třeba upozornit na chybu, jíž se autorka ve své práci dopouští, a která tak přispívá ke zdánlivě chybnému závěru ohledně významu psychologického vyšetření. Autorka použila data, na jejichž vzniku se podílelo více psychologů a do jejichž struktury nemohla zasáhnout. Ze stejného důvodu pak nemohla mít kontrolní skupinu. S tím se z hlediska

metodologického a argumentačního vyrovnala bezchybně. Nicméně tyto podmínky svádějí k chybnému dojmu, že popisovaná psychologická vyšetření mají sloužit k predikci vývoje váhy po operaci. To ovšem není pravdou, tato vyšetření slouží k predikci pooperační compliance a k eliminaci těch pacientů, kteří by se mohli svou nekázní (v případě některých bariatrických zákroků) ohrozit na životě. Kdyby autorka použila takové události jako hodnotící kritérium, zřejmě by se psychologické vyšetření ukázalo jako velmi přínosné.

Práce svým rozsahem i závěry představuje cenné poznání v oboru a zároveň ukazuje možné směry při tvorbě uceleného programu pro pacienty po bariatrickém zákroku.

IV. Dotazy k obhajobě

- 1) Máte nějaký návrh na to, jak by mělo vypadat psychologické vyšetření směřující skutečně k predikci vývoje váhy po operaci?
- 2) Napadají Vás jiná kritéria (kromě redukce hmotnosti), k nimž by se získaná data dala vztáhnout?

V. Závěr

Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a předběžně ji klasifikuji jako prospěla.

7.11.2021

PhDr. Pavel Král, Ph.D.